

ЗАХТЈЕВ ЗА ДАВАЊЕ САГЛАСНОСТИ НА ИЗВЈЕШТАЈ О УРАЂЕНОЈ ДОКТОРСКОЈ ДИСЕРТАЦИЈИ

Шифра за идентификацију дисертације: 1723/16

Шифра УДК (бројчано): 159.944.4-057.36

Web адреса на којој се налази извјештај Комисије о урађеној докторској дисертацији:

www.ffuis.edu.ba

СЕНАТУ УНИВЕРЗИТЕТА У ИСТОЧНОМ САРАЈЕВУ

Молимо вас да, у складу са чланом 149. Закона о високом образовању, (Службени гласник РС број 73/10, 104/11, 84/12, 108/13, 44/15, 90/16 и 31/18) дате сагласност на урађену докторску дисертацију:

Назив дисертације: **Релације између особина личности, стилова суочавања са стресом и психолошког благостања код затворских полицајаца**

Научна област УДК (текст): Особине личности и начин суочавања са стресом код полицајаца

Презиме и име кандидата: **мр Алдин Голетић**

Ментор и састав комисије за оцјену дисертације:

1. Др Спасенија Ђеранић, редовни професор, Клиничка психологија, Филозофски факултет Пале, Универзитет у Источном Сарајеву, ментор;
2. Др Сњежана Станар, доцент, Социјална психологија, Филозофски факултет Пале, Универзитет у Источном Сарајеву и
3. Др Нада Васелић, ванредни професор, Клиничка психологија, Филозофски факултет Бањалука, Универзитет у Бањој Луци.

Главни допринос дисертације:

У посљедње двије деценије све је више истраживања која повезују ментално здравље са условима на радном мјесту. Та истраживања углавном се односе на значај социјалних интеракција, стресова везаних за физичке услове, за притиске везане за ауторитарно руковођење исл. Такође су актуелна бројна истраживања, посебно након учења Лазаруса о стратегијама превладавања стреса, о односу карактеристика личности са стратегијама превладавања стреса. О различитим врстама стресора, њиховом утицају на ментално здравље појединца, те механизмима одбране и стратегијама превладавања стреса постоје бројна истраживања у свијету, али и на нашим просторима, након трагичних ратова и миграције становништва у посљедње три деценије.

Оно што тему докторске дисертације чини посебно актуелном и истраживачки релевантном јесте настојање да се већ наведени концепти повежу са психолошким благостањем на специфичној популацији - популацији затворских полицајаца. Психолошко благостање је релативно нов концепт који се користи у салутогеном приступу менталном здрављу и значајан је због тога што проширује и сам концепт менталног здравља изван традиционалног уског одређења менталног здравља као одсуства менталног поремећаја. С друге стране, специфичност стресора, којима су хронично изложени затворски полицајци у интеракцији са популацијом особа, које су најчешће већ имали проблеме у социјалним интеракцијама, а сада живе са специфичним фрустрацијама и специфичном врстом стресора везаних за ограничење слободе, истраживачки може да доведе до резултата који би се могли ставити у функцију унапређења менталног здравља ове популације.

ПОДАЦИ О КАНДИДАТУ

Презиме и име кандидата : мр Алдин Голетић

Назив завршеног факултета: Филозофски факултет Тузла

Одсјек, група, смјер: Одсјек педагогија-психологија

Година дипломирања: 2007.

Назив специјализације: -

Назив магистарске тезе: Релације између интензитета стреса, стратегија суочавања са стресом и особина личности код деминера Оружаних снага БиХ

Научно подручје: Психологија

Година одбране: 2015.

Факултет и мјесто: Филозофски факултет Тузла

Објављени радови кандидата:

1. Голетић, Ш., **Голетић, А.:** *Истраживање јавног мнијења о околишу*; Зборник радова, Педагошки факултет Универзитета у Зеници, 2 (2): 87-94; 2009.

2. **Голетић, А.:** *Релације између особина личности и стратегија суочавања са стресом код деминера*, Зборник радова, Quality 2015, 531-536, 2015.

3. **Голетић, А.**, Кахрић, С., Танковић, А.: *Израженост стратегија суочавања са стресом и особина личности код деминера Оружаних снага БиХ*, Билтен Лјекарске коморе, Зеница, Број: 20, 25-28, 2015.

4. **Голетић, А.:** *Разлике у интензитету стреса и стратегијама суочавања са стресом код деминера с обзиром на радно мјесто и радни стаж*, Зборник радова, Педагошки факултет у Зеници, 68-73, 2015.

5. Танковић, А., Суљић-Бегановић, Ф., Талајић, М., Лутвица, С., Лутвица, Е., **Голетић, А.:** *Утицај вибрација на људски организам*. Билтен Лјекарске коморе, Зеница, Број 20, 33-40, 2015.

6. **Голетић, А.**, Теранић, С.: Релације између особина личности и стратегија суочавања са стресом код затворских полицајаца, *Психологија* (Рад је рецензиран и у припреми је за штампу).

Назив и сједиште организације у којој је кандидат запослен: ЈУ Завод за медицину рада и спортску медицину Зеничко-добојског кантона

Радно мјесто: Психолог

Потврђујемо да кандидат испуњава услове утврђене чланом 149. Закона о високом образовању (Службени гласник РС број 73/10, 104/11, 84/12, 108/13, 44/15, 90/16 и 31/18).

У прилогу достављамо:

- Извјештај Комисије о оцјени урађене докторске дисертације;
- Приједлог одлуке Наставно-научног вијећа Филозофског факултета Пале о усвајању извјештаја Комисије за оцјену урађене докторске дисертације.

Д Е К А Н

Доц. др Драга Мاستиловић

Телефон/факс: + 387 (0)57 223 479, 227 410, Адреса: Алекс Шантића 1 71420 Пале, е-пошта: filozof@paleol.net, <http://www.ffuis.edu.ba>
Telefon/faks: + 387 (0)57 223 479, 227 410, Adresa: Alekse Šantića 1 71420 Pale, e-pošta: filozof@paleol.net, <http://www.ffuis.edu.ba>
Број: 681/19

Датум: 12. 3. 2019. године

На основу члана 71. Закона о високом образовању Републике Српске (“Службени гласник Републике Српске”, број 73/10, 104/11, 84/12, 108/13, 44/15, 90/16 и 31/18) и члана 57. Статута Универзитета у Источном Сарајеву (број 01-С-294-III/11, 01-С-250-X/12, 01-С-41-XVII/13, 01-С-198-XX/13, 01-С-44-XVII/13 и 01-С-419-XXXIV/14, 01-С-716-1-XXII/16, 01-С-180-1-XXVIII/17 и 01-С-307-1-XXXIV/17), Наставно-научно вијеће Филозофског факултета Пале, на 262. сједници, одржаној 12. марта 2019. године, донијело је

ПРИЈЕДЛОГ ОДЛУКЕ

о извјештају Комисије за оцјену и одбрану докторске дисертације
кандидата мр Алдина Голетића

I

Усваја се извјештај Комисије за оцјену и одбрану докторске дисертације *Релације између особина личности, стилова суочавања са стресом и психолошког благостања код затворских полицајаца* мр Алдина Голетића, у саставу:

1. Др Спасенија Теранић, редовни професор, Клиничка психологија, Филозофски факултет Пале, Универзитет у Источном Сарајеву, ментор;
2. Др Сњежана Станар, доцент, Социјална психологија, Филозофски факултет Пале, Универзитет у Источном Сарајеву и
3. Др Нада Васелић, ванредни професор, Клиничка психологија, Филозофски факултет Бањалука, Универзитет у Бањој Луци.

II

Коначну одлуку о усвајању извјештаја Комисије за оцјену и одбрану докторске дисертације *Релације између особина личности, стилова суочавања са стресом и психолошког благостања код затворских полицајаца* мр Алдина Голетића, донијеће Сенат Универзитета у Источном Сарајеву.

ПРЕДСЈЕДНИК ВИЈЕЋА

Доц. др Драга Мاستиловић

Доставити:

- Сенату Универзитета;
- Кандидату;
- Комисији (1-3);
- У досије;
- У списе;
- Архиви.

Одлуком Наставно-научног вијећа Филозофског факултета, Универзитета у Источном Сарајеву, број 3477/18 од 20.11.2018, именована је Комисија за оцјену и одбрану урађене докторске дисертације кандидата мр Алдина Голетића под насловом "*Релације између особина личности, стилова суочавања са стресом и психолошког благостања код затворских полицајаца*"

(у даљем тексту: Комисија) у сљедећем саставу:

- Др Спасенија Теранић, редовни професор, Клиничка психологија, Филозофски факултет Пале, Универзитет у Источном Сарајеву, ментор;
- Др Сњежана Станар, доцент, Социјална психологија, Филозофски факултет Пале, Универзитет у Источном Сарајеву, члан и
- Др Нада Васелић, ванредни професор, Клиничка психологија, Филозофски факултет Бањалука, Универзитета у Бањој Луци, члан.

Комисија је прегледала и оцијенила докторску дисертацију и о томе подноси Наставно-научном вијећу Филозофског факултета Пале, Универзитета у Источном Сарајеву следећи

ИЗВЈЕШТАЈ **о оцјени урађене докторске дисертације**

- Значај и допринос докторске дисертације са становишта актуелног стања у одређеној научној области

Докторска дисертација мр Алдина Голића под насловом *Релације између особина личности, стилова суочавања са стресом и психолошког благостања код затворских полицајаца* припада емпиријско-неексперименталним истраживањима из области психологије и тематски преплиће више ужих научних области: клиничку психологију, психологију личности и психологију рада.

Са становишта актуелности у подручју психологије, истраживање има вишеструки значај: Заштита и унапређење менталног здравља је од суштинског значаја за подизање квалитета живота на виши ниво. Бројни су фактори унутар саме личности појединца, као и у окружењу у коме појединац живи који одређују укупни квалитет живота и оно што се дефинише као психолошко благостање.

У посљедње двије деценије све је више истраживања која повезују ментално здравље са условима на радном мјесту. Та истраживања углавном се односе на значај социјалних интеракција, стресова везаних за физичке услове, за притиске везане за ауторитарно руковођење исл. Такође су актуелна бројна истраживања, посебно након учења Лазаруса о стратегијама превладавања стреса, о односу карактеристика личности са стратегијама превладавања стреса. О различитим врстама стресора, њиховом утицају на ментално здравље појединца, те механизмима одбране и стратегијама превладавања стреса постоје бројна истраживања у свијету, али и на нашим просторима, након трагичних ратова и миграције становништва у посљедње три деценије.

Оно што тему докторске дисертације чини посебно актуелном и истраживачки релевантном јесте настојање да се већ наведени концепти повежу са психолошким

благостањем на специфичној популацији - популацији затворских полицајаца. Психолошко благостање је релативно нов концепт који се користи у салутогеном приступу менталном здрављу и значајан је због тога што проширује и сам концепт менталног здравља изван традиционалног уског одређења менталног здравља као одсуства менталног поремећаја. С друге стране, специфичност стресора, којима су хронично изложени затворски полицајци у интеракцији са популацијом особа, које су најчешће већ имали проблеме у социјалним интеракцијама, а сада живе са специфичним фрустрацијама и специфичном врстом стресора везаних за ограничење слободе, истраживачки може да доведе до резултата који би се могли ставити у функцију унапређења менталног здравља ове популације. Тако резултати овог истраживања могу имати значајне практичне импликације јер сагледавање интеракција различитих варијабли везаних за особине личности са онима везаним са специфичности радних услова усмјеравају даље професионалне активности стручњака из области менталног здравља.

- Оцјену да је урађена докторска дисертација резултат оригиналног научног рада кандидата у одговарајућој научној области

Докторска дисертација мр Алдина Голетића представља оригиналан научноистраживачки рад, што се огледа, првенствено у оригиналном сагледавању веза између конструктора, који су појединачно или у другом контексту истраживани од стране других истраживача и у другим и другачијим контекстима. Иако је стрес као истраживачка варијабла присутна у бројним истраживањима у свијету и на нашим просторима, стрес, коме је изложена специфична популација, начин на који се излази на крај са стресом, а посебно, повезивање начина прораде стреса са психолошким благостањем представља оригиналан научно-истраживачки подухват. Наиме, и сам конструкт "психолошко благостање" који се користи у оквиру позитивне психологије и салутогене оријентације у приступу менталном здрављу у истраживањима на нашим просторима је до сада веома оскудно истраживан. Како истиче кандидат, психолошко благостање је позитиван конструкт, који је нужно сагледати у релацији са другим психолошким варијаблама, како би се могао ефикасно користити у савјетодавном и психотерапијском раду.

Узимајући у обзир специфичне околности у којима раде испитаници, који сачињавају узорак истраживања, а тиме и специфичност стресора, којима су изложени, оригинално је научно конципирање истраживања као сагледавање релација између особина личности, психолошког благостања и стратегија суочавања са стресом, што даље ствара претпоставке за кориштење добијених резултата у психологији рада и у подручју савјетовања и психотерапије. Оригинална су настојања да се попуни једно недовољно истражено подручје, што се може потврдити стањем истраживања на подручју бивше Југославије. Наиме, истраживања са сродном проблематиком рађена су у Хрватској и Србији (Братко и Сабол, 2006; Тадић, 2010; Чабаркапа, Корица и Родјенков, 2011; Зотовић и Петровић, 2011), али та истраживања нису укључивала све насловне варијабле и популацију затворских полицајаца, већ су се односила на испитивања односа особина личности и стилова суочавања са стресом или истраживања самог психолошког благостања код неке друге циљне популације. У Србији је проведено истраживање (Падејски, 2010) које се односи на утицај димензија личности и стилова превладавања стреса на психолошко благостање, а у Хрватској је проведено истраживање (Микшај-Тодоровић и Новак, 2008) које се односи на емоционално добростање и сагоријевање на послу затворског особља.

Ово истраживање показује један нов приступ у разумијевању оних радника који раде на изразито стресним пословима (војска, полиција, ватрогасци и сл.), а прије свих, код затворских полицајаца и сличних професионалних активности у казнено-поправним установама. Такође се може очекивати да резултати овог оригиналног научно-истраживачког рада, расвјетљавајући факторе, који у оквиру наведене професије утичу на ниво психолошког благостања и детерминишу свеукупно ментално здравље,

подстакну и нова размишљања и акције у смислу психолошке подршке полицијским службеницима запосленим у казнено-поправним институцијама.

• Преглед остварених резултата рада кандидата у одређеној научној области

Мр Алдин Голетић је рођен у Зеници, 27.06.1982. године. Основно и средње образовање стекао је у родном граду, а високо образовање на Одсјеку педагогија-психологија Филозофског факултета Универзитета у Тузли. Студиј педагогије-психологије је уписао академске 2001./2002. године, који је успјешно окончао одбраном дипломског рада дана 12.07.2007. године. Након завршетка додипломског уписао је постдипломски студиј на Филозофском факултету Универзитета у Тузли из подручја Психологије, који је успјешно завршио одбраном магистарског рада под насловом: “Релације између интензитета стреса, стратегија суочавања са стресом и особина личности код деминера Оружаних снага БиХ”.

Послије завршетка додипломског студија засновао је стални радни однос у Кантоналном заводу за медицину рада и спортску медицину у Зеници и ради на пословима психолога.

Учествовао је на више тренинга и семинара из клиничке психологије и психологије рада у циљу стручног усавршавања. Аутор је шест научних радова.

Активно се служи енглеским језиком и рачунарима, за које посједује напредни ниво знања.

Мр Алдин Голетић објавио је следеће научне радове:

1. Голетић, Ш., **Голетић, А.:** *Истраживање јавног мнијења о околишу*; Зборник радова, Педагошки факултет Универзитета у Зеници, 2 (2): 87-94; 2009.

2. **Голетић, А.:** *Релације између особина личности и стратегија суочавања са стресом код деминера*, Зборник радова, Quality 2015, 531-536, 2015.

3. **Голетић, А.,** Кахрић, С., Танковић, А.: *Израженост стратегија суочавања са стресом и особина личности код деминера Оружаних снага БиХ*, Билтен Лјекарске коморе, Зеница, Број: 20, 25-28, 2015.

4. **Голетић, А.:** *Разлике у интензитету стреса и стратегијама суочавања са стресом код деминера с обзиром на радно мјесто и радни стаж*, Зборник радова, Педагошки факултет у Зеници, 68-73, 2015.

5. Танковић, А., Суљић-Бегановић, Ф., Талајић, М., Лутвица, С., Лутвица, Е., **Голетић, А.:** *Утицај вибрација на људски организам*. Билтен Лјекарске коморе, Зеница, Број 20, 33-40, 2015.

6. **Голетић, А.,** Теранић, С.: *Релације између особина личности и стратегија суочавања са стресом код затворских полицајаца*, *Психологија* (Рад је рецензиран и у припреми је за штампу).

• Оцјену о испуњености обима и квалитета у односу на пријављену тему (по поглављима)

Докторска дисертација мр Алдина Голетића написана је на 159 страница компјутерског фонта *Times new Roman* величине слова 12 pt и проредом 1.5. Написана је у складу са постојећим методолошким критеријумима и садржи следеће дијелове: Увод, Теоријски оквир, Методолошки приступ проблему, Резултати истраживања, Дискусија резултата, Закључак, Литература и Прилози.

У **Уводу** (6-11) се образлаже значај и актуелност одабране теме и указује на научне и друштвене околности који доприносе интересувању за истраживање значаја специфичних стресора којима су изложени затворски полицајци, те варијабле унутар личности које одређују психолошко благостање наведене групације.

Теоријски дио истраживања (11-98) посвећен је теоријском разматрању суштинских

поставки одабране теме и садржи четири веће цјелине од којих свака обухвата више поднаслова. Прва цјелина бави се теоријским разматрањем стреса и разрађује савремене теоријске приступе овој проблематици. Друга цјелина бави се разматрањем проблема личности и начинима мјерења особина личности. Трећа цјелина разматра концепте савремене позитивне психологије у приступу менталном здрављу са посебним нагласком на концепт благостања, који је један од суштинских концепата позитивне психологије. Четврта цјелина посвећена је разматрању досадашњих сродних истраживања код нас и у свијету.

Стрес (11-38) обухвата девет поднаслова и садржај првог поднаслова обухвата расвјетљавање појма и дефиниције стреса. Затим су приказане данас најактуелније теорије стреса почев од Селијеве теорије, затим Лазарусове теорије животних догађаја. Објашњен је и појам "стресор" и наведени најчешћи стресори, којима су људи изложени. Детаљно су обрађене и стратегије суочавања са стресом као битни фактори у коначном исходишту стреса. Посебно поглавље посвећено је стресорима на раду и начинима превладавања стреса, који ови стресори изазивају. На крају ове цјелине једно поглавље посвећено је стресу и изворима радног стреса код затворских полицајаца. Детаљно су размотрене специфичности интеракција и њихова стресогеност у оквиру обављања ове професије.

Особине личности (39-53) обухвата три поднаслова. Садржај првог поднаслова бави се савременим проблемом одређења појма личност, тешкоћама и дилемама у погледу дефинисања овог сложеног конструкта. Највећи дио овог поглавља посвећен је тзв . петофакторском моделу личности, моделу Costa i McCrae, који је, по многим схватањима благо модификовани факторскоаналитички модел К - Catell-a. Вриједност овог модела посебно је наглашена с обзиром на чињеницу да је он основ мултидимензионалног упитника личности (PI-R и NEO PI-R). Детаљно су описане димензије личности обухваћене овим моделом , као и појединачне фацете у оквиру сваке посебне димензије.

Позитивнопсихолошко функционисање: благостање (54-82) је теоријски опширно елаборисано кроз петнаест поднаслова. Након што су размотрени концепти који су претходили развоју позитивне психологије, а сродни су позитивнопсихолошком концепту благостање (Јунгово схватање индивидуације, Масловљев концепт самоактуелизације и сл.), теоријски су елаборисани различити приступи благостању, првенствено, у оквиру позитивне психологије. Представљене су различите концепције сретне особе у оквру савремених теоријских приступа. У том контексту размотрена је и потреба за ревидирањем застарјелог схватања о менталном здрављу као одсуству душевне болести и посматрање менталног здравља кроз призму низа концепата који одређују квалитет живота, посебно издвајајући концепт благостања. У опширној елаборацији концепта благостања размотрени су: хедонистички приступ благостању, затим, Diener-ов хијерархијски модел субјективног благостања, еудамонистички приступ благостању. Приказане су различите еудамонистичке теорије благостања. Затим су приказане социјалне теорије благостања, те биолошке основе благостања. На крају овог поглавља приказан је савремени приступ овом концепту, који интегрише хедонистички, еудамонистички и социјални концепт благостања.

Преглед савремених истраживања (84-98) обухвата два поднаслова. Садржај овог поглавља односи се на преглед сличних истраживања и њихових резултата у новије вријеме. Највише презентованих резултата истраживања односи се на повезаност између стратегија превладавања стреса и особина личности. Такође су приказана истраживања која се односе на специјалне врсте стресора, њихове ефекте на ментално здравље, а посебни поднаслов обухвата преглед истраживања везаних за стресоре којима су изложени полицајци укључујући и затворске полицајце.

Методолошки приступ проблему (100-112) обухвата сљедеће наслове: *Проблем истраживања* - Основни проблем истраживања био је истраживање релација између особина личности, стратегија суочавања са стресом и психолошког благостања код затворских полицајаца различитог пола и старости, запослених у казнено-поправним заводима у БиХ. Такође се жељело установити које особине личности су израженије

код затворских полицајаца, које стратегије суочавања са стресом преферирају затворски полицајци у односу на њихове особине личности, као и њихове релације са благостањем : *Опити зн ачај истраживања* - Истиче се значај истраживања са аспекта позитивнопсихолошког приступа менталном здрављу и чињенице да су слична истраживања на нашим просторима прилично оскудна; *Циљеви и задаци истраживања* - Основни циљ овог истраживања био је утврђивање релација између особина личности, стратегија суочавања са стресом и психолошког благостања код затворских полицајаца. Конкретизацијом дефинисаног циља постављено је осам посебних задатака; *Варијабле истраживања* - дефинисане су зависне и независне варијабле; *Хипотезе* - формулисане су и научно образложене четири главне хипотезе од којих четврта хипотеза обухвата и двије подхипотезе; *Инструменти истраживања* - Детаљно су описани инструменти за мјерење зависних варијабли (три стандардизована инструмента и упитник, који је кандидат саставио за сврху овог истраживања, а односи се на социодемографска обиљежја испитаника); *Узорак* - У истраживању је судјеловало укупно 504 испитаника различите старости и пола из групације затворских полицајаца који раде у казнено-поправним заводима широм БиХ; *Ток истраживања и методе обраде података* - описани су технички детаљи о начину прикупљања података, вријеме прикупљања података и статистички поступци који су кориштени за обраду података.

Резултати истраживања (113-124) приказани су кроз три наслова. Други наслов обухвата три, а трећи четири поднаслова. Наслови су сљедећи: *Тест нормалности дистрибуције*, *Израженост варијабли истраживања (Израженост особина личности код затворских полицајаца*, *Израженост стратегија суочавања са стресом*, *Израженост димензија психолошког благостања код затворских полицајаца)* и *Приказ резултата по хипотезама (слиједи шест поднаслова који се односе на добијене резултате код тестирања хипотеза о повезаности појединих варијабли)*.

Дискусија резултата (125-136) обухвата комплексну анализу резултата у свјетлу могућих теоријских тумачења и пореди резултате властитих истраживања са резултатима сродних истраживања у свијету и код нас. Истакнуте су практичне импликације резултата, критички осврт на истраживање и сугестије за будућа истраживања.

Закључак (137-141) обухвата сажети приказ резултата у складу са постављеним циљевима и задацима и апострофирање могућих импликација по теорију и психолошку праксу у различитим областима примјењене психологије.

Литература (142-150) обухвата 126 библиографских јединица. Кориштена је углавном савремена литература и обухвата референце респектабилних аутора.

Прилози (151-160) садрже кориштене инструменте у цјелини као и додатни графички преглед резултата.

- Научни резултати докторске дисертације

Резултати истраживања у оквиру докторске дисертације на тему *Релације између особина личности, стилова суочавања са стресом и психолошког благостања код затворских полицајаца* кандидата мр Алдина Голетића представљају значајне доприносе емпиријској провјери веза између одабраних варијабли.

Резултати су показали да постоји значајна веза између особина личности и стратегија суочавања са стресом код затворских полицајаца. Показало се да је агресивност у позитивној корелацији са суочавањем усмјереним на емоције, а у негативној са суочавањем усмјереним на проблем и избјегавање. Димензије екстраверзије, савјесности и отворености негативно корелирају са суочавањем усмјереним на емоције, а позитивно са суочавањем усмјереним на проблем и избјегавање. Исто тако, констатовано је да неуротицизам позитивно корелира са суочавањем усмјереним на емоције, а негативно са суочавањем усмјереним на проблем и избјегавање. Позитивна валенца је у позитивној корелацији са суочавањем усмјереним на проблем и

избјегавање. С друге стране, негативна валенца позитивно корелира са суочавањем усмјереним на емоције, а негативно са суочавањем усмјереним на проблем. Такође, показало се да постоји позитивна повезаност позитивне валенце и суочавања усмјереног на емоције, те негативна повезаност негативне валенце са суочавањем усмјереним на избјегавање, али те корелације нису статистиички сигнификантне.

Резултати овог истраживања такође су показало да неке особине личности позитивно, а неке негативно корелирају са психолошким благостањем затворских полицајаца: Димензије личности Агресивност, Неуротицизам и Негативна валенца су у негативној корелацији са свим димензијама психолошког благостања, док димензије Екстраверзија, Савјесност, Отвореност и Позитивна валенца позитивно корелирају са свим димензијама психолошког благостања. Такође постоји негативна повезаност између Негативне валенце и Сврхе у животу која није статистички значајна.

Претпоставка да постоји повезаност између стратегија суочавања са стресом и психолошког благостања код затворских полицајаца такође је потврђена. Добијени резултати су показали да постоји позитивна, значајна веза димензија: аутономија, окружење, лични раст, позитивни односи са другима, сврха у животу и самоприхватање са суочавањем усмјереним на проблем и избјегавање, а негативна са суочавањем усмјереним на емоције. Стратегија суочавања са стресом усмјерена на проблем остварује утицај на све димензије психолошког благостања.

Претпоставка да постоје разлике у кориштењу стратегија суочавања са стресним ситуацијама и димензија психолошког благостања код затворских полицајаца с обзиром на пол и старосну доб само је дјелимично потврђена, односно, не може се у цјелини ни прихватити ни одбацити. Нису пронађене значајне разлике у кориштењу стратегија суочавања са стресним ситуацијама и димензијама психолошког благостања код затворских полицајаца с обзиром на пол. Од укупно девет испитиваних параметара, једина статистички значајна разлика пронађена је код суочавања усмјереног на емоције. Пронађене су разлике у кориштењу стратегија суочавања са стресним ситуацијама и димензија психолошког благостања код затворских полицајаца с обзиром на старосну доб. Од укупно девет испитиваних параметара, разлике нису пронађене једино на скалама позитивни односи са другима, сврха у животу и суочавању усмјереном на проблем.

У цјелини посматрано, ово истраживање је додатно расвјетлило психолошке аспекте стреса на раду затворских полицајаца, али може бити значајно и за сродне професије гдје је стрес на раду свакодневно присутан. Резултати су показали које се стратегије суочавања са стресним ситуацијама најчешће користе и на који начин су те стратегије повезане са особинама личности, психолошким благостањем, али и неким социодемографским обиљежјима испитаника.

- Примјењивост и корисност резултата у теорији и пракси

Имајући у виду да је докторска дисертација кандидата мр Алдина Голетића под насловом *Релације између особина личности, стилова суочавања са стресом и психолошког благостања код затворских полицајаца* заснована на емпиријском истраживању и да се током истраживања дошло до вриједних научних, али, и у пракси примјењивих резултата, може се закључити да ово комплексно истраживање представља значајан допринос како за теорију, тако и за праксу психолошке помоћи овој циљној групи.

Добијени резултати могу значајно унапредити сазнања о предмету истраживања те допринијети развоју постојећих теоријских модела. Сумирајући резултате овог истраживања, може се закључити да особине личности појединца, циљеви које себи поставља, култура у којој живи те начин на који се суочава са животним догађајима и ситуацијама, али и степен у коме при томе остаје у контакту са својим аутен тичним потребама, емоцијама и жељама, имају значајну улогу у обликовању општег

психолошког благостања појединца.Ово истраживање продубило је и умногоме разјаснило међусобне односе и интеракције испитиваних варијабли , али и створило основу за будућа истраживања, које би обухватило праћење процеса унутар појединца, односно, лонгитудинално праћење флукуација у психолошком благостању унутар и између појединаца, како би се добила што стварнија слика психолошког благостања у свакодневном животу, као и фактора, који имају важну улогу у тим флукуацијама.

Практични допринос добијених резултата у оквиру овог истраживања огледа се посебно у чињеници да је потврђена значајна позитивна улога психолошког благостања и стратегија суочавања са стресом у оптималном психолошком функционисању, одржавању менталног здравља, те превенцији психичких поремећаја. Имајући у виду чињеницу да успјешно превладавање стреса као уравнотежење психичког функционисања у цјелини представља један од основних циљева психотерапијског процеса, ово истраживање пружа значајне доприносе савјетодавној и психотерапијској пракси. Испуњавање основних циљева овог истраживања, које се односи на утврђивање релација између особина личности, стратегија суочавања са стресом и психолошког благостања пружа значајна сазнања која могу бити од помоћи психолозима рада, стручњацима из области менталног здравља, као и психотерапеутима различитих оријентација.

Веза између психолошког благостања и сваког од испитиваних конструката свакако није једноставна и једностранна, те овим истраживањем нису могли бити обухваћени и неки други фактори и њихова интеракција са одабраним варијаблама у овом истраживању. Добијени резултати су стога значајна основа за даље истраживање које би требало да укључи и неке друге медијаторске и модераторске варијабле. Створена је основа за нова истраживања, у оквиру кога би било значајно и додавање једне контролне групе, како би се извршило међусобно поређење у погледу кључних варијабли.

- **Начин презентирања резултата научној јавности**

Имајући на уму да докторска дисертација мр Алдина Голетића представља оригиналан научни рад, те да су резултати значајни како за теорију тако и за праксу, свакако је пожељно да се ови резултати презентују широј научној и стручној јавности. Кандидат је већ објавио неке радове везане за истраживање у оквиру докторске дисертације, а један рад је у штампи ("Релације између особина личности и стратегија суочавања са стресом код затворских полицајаца", часопис *Психологија*). С обзиром да је рад писан теоријски утемељено и урађен коректно методолошки, као и имајући у виду обим и савременост рада, пожељно би било да се рад интегрално презентује широј научној јавности у виду штампане монографије. Будући да се ради о проблему који је истраживачки веома актуелан и релевантан, те имајући у виду да је ово истраживање отворило бројне сличне истраживачке проблеме, очекује се да се ови резултати презентују на научним и стручним скуповима у семљи и иностранству. Било би корисно резултате истраживања презентовати и студентима психологије на оба циклуса студија и на тај начин подстаћи младе истраживаче на формулисање нових истраживачких проблема везан их за ментално здравље и психологију рада.

- **ЗАКЉУЧАК И ПРИЈЕДЛОГ**

На основу напријед наведеног Комисија је констатовала да је мр Алдин Голетић у оквиру своје докторске дисертације под насловом:*Релације између особина личности, стилова суочавања са стресом и психолошког благостања код затворских полицајаца* обрадио један савремен и истраживачки релевантан проблем и да урађена дисертација испуњава све критеријуме потребне за самосталан и оригиналан научни рад. Рад је теоријски добро утемељен и

методолошки адекватно постављен у складу са прихваћеним стандардима научног дизајнирања емпиријских истраживања. Методолошки концепт истраживања је зналачки разрађен, почев од дефинисања проблема истраживања, циља, задатака, хипотеза, начина прикупљања и обраде података те начина представљања резултата, дискусије и закључака. Кандидат је при изради докторске дисертације показао висок ниво научне компетентности и критичности.

Комисија процјењује да су резултати дисертације примјенљиви за психолошку теорију и праксу у смислу доприноса разумијевања начина на који међуигра особина личности, начина суочавања са стресним ситуацијама те неких социодемографских варијабли доприноси осјећају психолошког благостања код затворских полицајаца.

Имајући у виду наведену аргументацију, Комисија једногласно позитивно оцјењује урађену докторску дисертацију под насловом ***Релације између особина личности, стилова суочавања са стресом и психолошког благостања код затворских полицајаца*** мр ***Алдина Голетића*** и предлаже Наставно-научном вијећу Филозофског факултета Универзитета у Источном Сарајеву да прихвати оцјену докторске дисертације из области психологије у цјелини и донесе одлуку која ће кандидату омогућити приступање јавној одбрани исте.

Мјесто: Пале

Датум: 15.02.2019.

Комисија:

1. Др Спасенија Теранић, у звању редовни професор (НО психологија, УНО Клиничка психологија), Универзитет Источно Сарајево, Филозофски факултет у Палама, председник Комисије;

2. Др Сњежана Станар, у звању доцент (НО психологија, УНО Социјална психологија, Универзитет у Источном Сарајеву, Филозофски Факултет у Палама, члан Комисије;

3. Др Нада Васелић, у звању ванредни професор (НО Психологија, УНО Клиничка психологија, Универзитет у Бањој Луци, Филозофски Факултет у Бањој Луци, члан Комисије;

Издвојено мишљење:

Није било издвојених мишљења.